

Doświadczenie obecności Bożej oraz zjednoczenie człowieka z Bogiem jest możliwe tylko przez miłość. Człowiek wierzący nie może tego doświadczenia traktować jako rzeczywistości statycznej. Jest to proces dynamiczny i twórczy. Wymaga wysiłku oczyszczenia duszy przez intensywną ascezę. W miarę rozwoju życia duchowego - sam Bóg sprawia - także przez tzw. oczyszczenie bierne, że człowiek jest w stanie przyjąć Jego duchowe dary. Łaska kontemplacji uzdalnia i prowadzi do otrzymywania łask mistycznych oraz do osiągnięcia świętości. W ten sposób chrześcijanin może dojść do zjednoczenia z Bogiem - czyli do mistycznego uczestnictwa w życiu Trójcy Świętej.

Wzorem pełnego zjednoczenia z Bogiem jest błogosławiona Faustyna Kowalska. Dotychczasowe opracowania poświęcone Siostrze Faustynie nie podejmowały tematu jej życia mistycznego w sposób merytoryczny. Jeżeli to zagadnienie było poruszane, to tylko po to, aby ukazać niezwykłość tej postaci, jej ascetyczne, świętobliwe życie oraz by podkreślić jej działalność związaną z kultem Bożego Miłosierdzia. Odczuwało się brak pracy poświęconej mistycznej stronie życia wewnętrznego Siostry Faustyny.

Lukę tę wydaje się wypełniać najnowsza książka ks. prof. St. Urbańskiego z ATK w Warszawie. Praca jest próbą ukazania rozwoju życia mistycznego, które Siostra Faustyna wiodła pod natchnieniem Boga. Opracowanie ukazuje i systematyzuje charakterystyczne elementy tego życia, zaznajamia czytelnika z treściami życia mistycznego oraz z nadzwyczajnymi zjawiskami, jakie się z tym wiążą.

Przeżycia mistyczne Siostry Faustyny były darem Boga. Niezwykle interesująca lektura tej książki ukazuje, że prawdziwe życie mistyczne nie ma nic wspólnego z pseudoduchownością upowszechnianą przez świeckie religioznawstwo w wersji gnostycznej. Różni się także od importowanych do Europy systemów Wschodu. Inicjatywę w nawiązaniu więzi z Bogiem przypisują one człowiekowi. Tymczasem mistyka chrześcijańska jest przede wszystkim łaską Boga. To Jego łaska sprawia w nas zespół realnych powiązań z Osobami Trójcy Świętej aż do poziomu zjednoczenia przez miłość. Jest to rzeczywistość, która pozostaje ciągle żywa i zadziwia swoją głębią. Co więcej - mimo iż mistykę przez całe wieki umieszczano na końcu wykładu teologii, dziś znalazła się ona w samym centrum refleksji religijnej i życia.

Wystarczy rozejrzeć się krytycznie wokół nas, by zauważyć jak urosła ona do ulubionego przedmiotu reklamy a nawet marketingu. Nie tylko księgarnie wielkich metropolii europejskich lecz i nasze domy książki czy popularne stoiska na ulicach konkurują w ofertach opisujących wschodnie metody kontemplacji. Koniec XX wieku spory duchowe podporządkował prawom popytu i podaży - z tym, że mistyka proponowana w supermarketach prowadzi do zagubienia i frustracji. Powierzchnowa fascynacja systemami ZEN, YOGA czy NEW AGE wskazuje jednak na głębsze potrzeby duchowe, zwłaszcza ludzi młodych.

Dlatego w zalewie publikacji, prezentujących prymitywne namiastki teologii, najnowsza książka ks. St. Urbańskiego poświęcona Siostrze Faustynie staje się prawdziwym wydarzeniem wydawniczym. Jest to pierwsze systematyczne, naukowo-badawcze studium przeżyć największej polskiej mistyczki. Dla osób nie znających teologii mistycznej może być początkowo mało zrozumiałe. Problem wyjaśnia uważna

lektura tekstu Ks. St. Urbańskiego, który podkreśla, że błogosławiona Faustyna nieustannie doświadczała stanu zjednoczenia mistycznego. Stąd, mimo jego nadprzyrodzonego charakteru, wydawał jej się stanem zwyczajnym i naturalnym. Przeżycia mistyczne Faustyny stają się nowym światłem dla każdego, kto usiłuje w sposób pogłębiony zrozumieć drogi życia wewnętrznego. Tym bardziej, że życia mistycznego nie wolno sztucznie oddzielać od życia zewnętrznego, od działalności apostołskiej a także całej aktywności ludzkiej. Mistyka manifestuje się w postawie i czynach Siostry Faustyny. Łaska przyżyć mistycznych była darem od Boga. Ten dar posiadał określony cel. Dzięki niemu Siostra Faustyna mogła bardziej niż inni umiłować Boga oraz głosić światu Jego miłosierdzie. Bóg pouczał ją i dawał wskazówki do realizacji życia w świętości, by ona z kolei mogła pomóc ludziom w prowadzeniu życia duchowego zgodnego z wolą Bożą. Dlatego życie mistyczne Faustyny Kowalskiej może być drogowskazem dla ludzi ze wszystkich stanów i w każdym wieku. W życiu błogosławionej Faustyny mogą oni odnaleźć budujący wzór jak należy żyć i postępować aby droga własnego uświęcenia stawała się drogą mistyczną. Wydaje się, że aktualnie w języku polskim nie ma lepszego podręcznika, który mógłby bardziej przybliżyć rozumienie reguł życia duchowego.

Książka składa się ze wstępu, trzech części A, B i C oraz zakończenia. Na końcu autor zamieścił bibliografię podzieloną na źródła, opracowania przedmiotu i literaturę pomocniczą.

Część A jest próbą syntezy ważniejszych wydarzeń w życiu duchowym Faustyny Kowalskiej składających się na rozwój jej doświadczalnych przeżyć mistycznych. Tutaj ks. St. Urbański opisuje różnicę między niedoskonałym a doskonałym stopniem zjednoczenia duchowego z Bogiem. Tutaj także czytelnik zaznajamia się z terminologią teologii mistycznej dotyczącą tzw. zaręczyn oraz zaślubin duchowych.

W części B opisane zostały przejawy życia mistycznego Siostry Faustyny. Na tym etapie lektura książki wprowadza w świat misterium oraz domaga się od czytelnika szczególnego skupienia i refleksji. Jest tu mowa o udzielaniu się Bożego światła. Ten „błysk światła” wywołuje u mistyczki cierpienie, przeraża ją i kwestionuje dotychczasowe ludzkie i naturalne pojęcie Boga. Rodzi się wewnętrzny kryzys manifestujący się jako „ciemność”, „noc” i „oschłość”. Przetrawianie tego kryzysu rozwija we wnętrzu człowieka umiejętność głębokiej kontemplacji, której sprawcą jest sam Bóg. Niezwykle interesujący jest fakt, że mityk nie chce wyrwać się z tego stanu oschłości, mimo iż ogarnia go uczucie smutku i przygnębienia. Dokonuje się proces oczyszczenia i przeobrażenia wewnętrznego. Kresem owych „ciemności” jest doświadczenie obecności Boga i Jego miłości a także pragnienie ciągłego przebywania z Nim. Wszystko to przygotowuje mistyka do przyjęcia dalszych, jeszcze większych łask i przyzwyczajają go do bardziej zażyłego, duchowego kontaktu z Bogiem w zjednoczeniu przeobrażającym, które jest szczytem kontemplacji wlanej.

Część C opisuje nadzwyczajne zjawiska mistyczne w życiu błogosławionej Faustyny. Jest tu mowa o widzeniach zewnętrznych (fizycznych) a także umysłowych. Ks. St. Urbański zaznajamia czytelnika z subtelną sferą tzw. „słów nadprzyrodzonych”. Dowiadujemy się, że istnieje specyficzny podział tych słów na zewnętrzne, wyobrażeniowe i intelektualne. Te z kolei dzielą się na sukcesywne, formalne i substancjonalne. Autor wyjaśnia pojęcie charyzmatu a także nadzwyczajne zjawiska psychofizyczne, jak stygmaty oraz długotrwały dobrowolny post mistyków.

Wszystko to sprawia, że lektura książki jest niezwykle pasjonująca. Wprowadza ona w świat, w którym stworzenie eksperymentalnie doświadcza swego Stwórcy. Mimo pesymistycznych prognoz współczesnych religiológów książka ks. St. Urbańskiego staje się światłem, które ukazuje nadzieję i najgłębszy sens życia chrześcijańskiego. Pustka lub głód duchowy to przede wszystkim pragnienie i głód głębokiego zjednoczenia z Bogiem. Jest to temat wciąż nowy, aktualny niezależnie od epoki czy kręgu kulturowego. Jest to odwieczny problem człowieka a także Kościoła. Jest to równocześnie sprawa wymagająca pogłębionej literatury mistycznej oraz odpowiednich przygotowanych kierowników duchowych.

Warto dodać, że jasny, klarowny styl książki ks. prof. St. Urbańskiego oraz piękno jego klasycznej polszczyzny sprawiają, że lektura opublikowanego dzieła staje się nie tylko interesująca lecz także przyjemna i pożyteczna. Należy wyrazić wdzięczność ks. St. Urbańskiemu za trud naukowego opracowania tak delikatnych zagadnień związanych za sferę życia wewnętrznego. Poprzez publikację tej książki tak bardzo zasłużone Wydawnictwo Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie zaprezentowało jeszcze jedną cenną edycję, z której korzystanie może być cenną pomocą i przysługą duchowo-intelektualną dla najszerszego grona czytelników.

Ks. Wojciech Pazera

Ks. Józef Mandziuk, Słownik księży pisarzy archidiecezji wrocławskiej. 1945-1992, Warszawa 1997, ss. 402

Nie często jawi się na półkach księgarskich książka utrwalająca dorobek pisarski księży, zarówno tych, którzy już odeszli do wieczności, jak i tych, którzy jeszcze żyją i których pisarstwo jeszcze nie zostało zamknięte. Na polskim terenie *Słownik księży pisarzy archidiecezji wrocławskiej 1945-1992* napisany przez ks. Józefa Mandziuka, profesora historii Kościoła na Wydziale Teologicznym Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, jest książką unikalną. Owszem, ukazuje się *Słownik polskich teologów katolickich* ale dotyczy pisarzy zmarłych do roku 1993 i jak głosi tytuł, obejmuje całą Polskę. W tym wypadku, jak wskazuje na to tytuł, chodzi o księży archidiecezji wrocławskiej, sprzed jej podziału bullą Jana Pawła II „Totus tuus Poloniae populus” (21 marca 1992).

J. Mandziuk postawił sobie za zadanie utrwalenie dorobku pisarskiego księży Dolnego Śląska pracujących ofiarnie na tym terenie od roku 1945, tzn. od zakończenia drugiej wojny światowej. Jego zdaniem *Słownik* powinien także służyć „jako punkt wyjścia dla różnego rodzaju wydawnictw biograficznych i encyklopedycznych” oraz „stanowiąc narzędzie potrzebne w pracy naukowej w zakresie biografistyki duchownych, która to dziedzina na Dolnym Śląsku, podobnie jak w innych dzielnicach Polski, jest bardzo zaniedbana” (s. 12).

Na 360 stronach (ss. 31-391) J. Mandziuk zamieszcza 176 biogramów księży. Szczególny nacisk kładzie on na ich dorobek pisarski. Podziwiać trzeba pracowitość Autora, który zadał sobie trud sporządzenia bibliografii artykułów, książek drukowanych oraz rękopisów. Czytelnik znajduje też przy niektórych nazwiskach bibliografię